

ת.ד 102 בני ברק
פקס : 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת קדשים תשפ"ב שנה ט | גליון מס' 430

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

'מי שברך... ונאמר אמן!'

מדי שבת בשבתו בשעת קריאת התורה ברוח ש'בין גברא לגברא, מזדמן לפתחנו אוצר נאה של אמינים; הלא הו"ט"ז האמינים על ברכות העולים לתורה לפני הקריאה ולאחריה. בנוסף לכך, מזדמנות לנו אמינים נוספות, אלו הנאמרות בסיום כל 'מי שברך' שאומר הגבאי, כל מקום ומנהגו.

כן! גם עניית אמן אחר 'מי שברך' היא חיוב גמור. לא לחנם קבעו לומר בסיומה: "ונאמר אמן!" ה'משנה ברורה' (רטו ט) כותב: "איתא במדרש, פשוט מע שאחד מתפלל דבר או מברך לישראל אפלו בלא הזכרת השם חייב לענות אמן". ולא רק זו אלא שבאמן שאחרי 'מי שברך' יש אף קיום מצות עשה של "ואהבת לרעך כמוך" הכתובה בפרשתנו ('ערוך השלחן' או"ח רטו ט).

ונקדה חשובה נוספת; אנו נוהגים לומר בפני ספר התורה 'מי שברך' לחולים. עניית אמן אחר 'מי שברך' זה חשובה מאין כמוה, שהרי פאשר כל המתפללים עונים אמן אחריה נעשית היא פ'תפלת רבים' שפכה רב להמציא לחולים רפואה ומזור. ובכלל, כל ברכה שהיא, פאשר עונים אחריה אמן, מקבלת משנה תקף לקיומה המיחיל.

כמה מפליא לראות שיש רבים שבשעת אמירת 'מי שברך' בכלל וימי שברך' לחולה בפרט, משוחחים ביניהם ואינם עונים אמן או שממלמלים אותה ללא תשומת לב. כיצד נתן להתעלם מזעקתו האלקמת של החולה המתוסר במשת חליו ולא להשתתף עמו לכל הפחות בעניית אמן אחר ה'מי שברך' שנאמר לרפואתו!?

איש אינו יודע מה מצפה לו בכל יום, איש אינו יודע מה מתחולל בגופו ברגע זה ממש. במלה אחת קטנה שנוצית מפנינו נוכל להיות בגדר 'מתפלל על חברו' שעליו מבטח: 'הוא נענה תחלה, וזאת חוץ מעצם המעלה של עניית אמן.

ומלבד זאת יודע מה שגלו קדמונים שבסדר א-ב' האותיות שאחר אמן הו' **בנס'**, ללמדנו שאחר האמן בא ה'נס', ומי לנו זקוק לנס יותר מאותו חולה. אם כלנו נקפיד לענות אמן אחר ה'מי שברך' בודאי הוא יזכה לכך, וכמוהו גם שאר המתברכים ב'מי שברך' השונים, על שמחות, נחת וכל מיילי דמיטב - אמן!

העונה אמן על 'מי שברך' הוא יברך,

בברכת שבת שלום,

298 213 מחולקת

פקדון ובתפלה הרצון הוא המטרה

"וכי תזבחו זבח שלמים לה' לרצונכם תזבחהו" (יט ה)

דרש רבי צדוק הפהו מלבלין:

הקרן אינו מטרה בפני עצמה, שהרי אין לקדוש ברוך הוא צורך בקרבנות עצמם. עקר מטרת הקרבן הוא הרצון והתשווקה של האדם להביא קרבן לבוראו, ורצון זה הוא הגורם נחת רוח לבורא (ראה רמב"ם 'מורה נבוכים' ג לו). לכך כונו חכמים בדורשם בסיום מסכת מנחות (ק א): "שמא תאמר לאכילה הוא צריך, תלמוד לומר (תהלים נ יב): 'אם ארעב לא אמר לה' כי לי תבל ומלאה'... לא אמרתי אליכם 'זבחו' כדי שתאמר אעשה רצונו ויעשה רצוני, לא רצוני אתם וזבחים אלא לרצונכם אתם וזבחים שנאמר: 'לרצונכם תזבחהו'."

יסוד זה אמור אף בנוגע לתפלה הבאה במקום הקרבנות; אין לקדוש ברוך הוא צורך ונחת רוח בתפלה עצמה אלא ברצון ובתשווקה שיש לאדם לעמוד ולהתפלל לפניו (צדמת הצדיק' אות מב)

להתפלל גם לרפואת החוטא

"לא תלך רכיל בעמיה לא תעמד על דם רעהו אני ה'" (יט טו)

דרש רבי גרשון ליטש-רוזנבוים בעל שו"ת 'משיב דברים':

בפסוקים אלו פונה התורה אל האדם ואומרת לו: גם פאשר נודע לה על אדם חוטא שחלה; "לא תלך רכיל בעמיה" - לומר שחליו בא לו כענש על חטאיו ומתוודך פך תמונע מלשאת תפלה בעדו אלא: "לא תעמד על דם רעהו" - עמד והתפלל לרפואתו, שהרי "אני ה'" רחום וחנון ומתחסד אפלו עם החוטאים ('אמרות ה' בסוף הפרשה).

'מורא מקדש' -

אף שלא בשעת התפלה

"את שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו אני ה'" (יט ל)

פעם הבחין רבי יהודה צדקה, ראש ישיבת 'פורת יוסף', במודעה שמאן דהוא תלה בבית הכנסת שבה נכתב: "נא לא לדבר בבית הכנסת בשעת התפלה וקריאת התורה."

למקרא המודעה הביע ראש הישיבה את מורת רוחו, שכן השתמע מהנסח שהאסור לדבר בבית הכנסת חל רק בשעת התפלה, והלא הכתוב אומר: "ומקדשי תיראו" - בין בשעת התפלה ובין שלא בשעת התפלה. כיון שפך הוציא את עטו והוסיף בה שתי מלים: "נא לא לדבר בבית הכנסת כלל, ובפרט בשעת התפלה וקריאת התורה" (זאת ליהודה' עמ' 291)

שני הלולים על 'נטע רבעי'

"ובשנה הרביעית יהיה כל פרוי קדש הלולים לה'" (יט כד)

מפך שנקטה התורה ביחס לפרות 'נטע רבעי': 'הלולים לה'" - בלשון רבים, למדו חכמים (ברכות לה א, ע"פ מלבי"ם כאו) שעל פרות 'נטע רבעי' [ומעשר שני] חובה מן התורה לומר "שני הלולים", דהינו שתי ברכות - אחת לפני האכילה ואחת לאחריה. מתוודך פך למדו חכמים אסמכתא לתקנתם לברך על כל מאכל שהוא שתי ברכות - אחת לפני אכילתו ואחת לאחריה. על פי זאת באר המלבי"ם את הנאמר ב'ודוי מעשרות' (דברים כו יג): "ולא שכחתי, ופרשו חכמים (מעשר שני ה יא): "לא שכחתי מלברכה ומלהזכיר שמך עליו". המפרשים הקשו על פך: הרי החיוב לברך על הפרות הוא מדרבנן, וכיצד נתן לפרש שהמלים "ולא שכחתי" שנכתבו בתורה מתיחסות לחיוב מדרבנן? אולם לפי האמור מובן, שכן ודוי זה מתיחס אף למעשר שני ונטע רבעי שיש חיוב לברך עליהם ברכות הנהנין מדאורייתא.

חמשת אלפים קבלות ו'מי שברך' אחד

שליט"א שהתפעל מאד מהרעיון ואף הורה לו להחתיים על השטרות את כל בני הישיבה.

לאחר כשבועים בשר לי האיש שהמשימה השלמה בהצלחה; השטרות החתמו, וכעת נותר לנו לקוות לישועה.

שלשה שבועות לאחר מכן, הייתי אמור לטוס למזרח הרחוק כדי להקים את הפרויקט שפעת זכה לתמיכתו הרחבה של הנגיד ר' אהרן וולפסון. היה לי לוח זמנים צפוף של פגישות בנושא, אלא שאז התקשר אלי סוכן הנסיעות ואמר לי בצער שהנסיעה מבטלת עקב ההפגנות שהתרחשו באותה תקופה בהונג קונג והמתיחות שנוצרה במדינה.

למרות הקשי קבלתי את הדין באהבה. והנה, חצי שעה לאחר מכן התקשר אלי מנכ"ל 'ערכים' הרב יוסף ווליס שיחיה ובקש שאצטרף למסע לפולין, היוצא הלילה, כדי להרצות במסגרתו. כן, משמים סדרו שבמקום לנסע מזרחה אסע מערבה...

המסע היה מפלא ומרטיט באפן שקשה לתאר במלים. לקראת סיום הגענו לקראקא ובין השאר השתטחנו על ציונו של מאור ישראל בעל 'התוספות יום טוב', רבי יום טוב ליפמן העליר זצ"ל.

בלי שהתכוננתי לכך כבדני הרב ווליס לדבר. התחלתי לדבר על כח התפלה, ופתאום נזכרתי; הרי אנו נמצאים כאן על קברו של 'התוספות יום טוב'. מי שבגזרות ת"ח ות"ט הנוראות התגלה לו בחלום שהפרענות באה על ישראל עקב חסר זהירות משיחה בשעת התפלה, ובעקבות כך הוא תסן את ה'מי שברך' הנודע שבו הוא מעניק ברכות מפלאות ושמירה למקבלים על עצמם להזהר משיחה בתפלה.

כיון שהתרגשות הנוכחים היתה בשיאה, נצילתי את ההזדמנות וזעקתי בבכי אל מול המצבה הקדושה:

'רבנו הגדול, הלא אתה הבטחת שמי שמקבל על עצמו שלא לדבר בתפלה יזכה לשמירה מכל נגע ומחלה. והנה יש אשה בארץ הקדש ושמה רבקה אסתר בת נעמי, שחמשת אלפים יהודים חתמו לרפואתה שלא לדבר בתפלה. אנא תפעל בשמים שהיא תתרפא!'

קשה לתאר במלים את ההתרגשות שאחזה בנוכחים. כלם ענו אמן בכונה ואף קבלו על עצמם להצטרף לקבלה האמורה לרפואת האשה. כשחזרתי לארץ התבשרתי שבחסדי ה', כנגד כל הסכויים החל שפור במצבה של החולה.

כיום, שנתים וחצי לאחר הספור אפשר לומר שמוזה תקופה ארכה שבחסדי שמים האשה בריאה ושלמה. הנה שוב קבלתי שעור מרטיט בכחה של קבלה מיחדת זו."

בשביל להפגש אתו, והנה משמים סדרו לי את הפגישה הזו כלאחר יד...

התיצבתי במשרדו כמה דקות לפני הזמן. כיון שלא התכוננתי מראש, בשעת ההמתנה נסיתי לסדר לעצמי את הנושאים שחשוב לי להעלות בשיחה, אלא שאז הפרעתי בשיחת טלפון. על הצג הופיע שמו של איש יקר שאזכירתי לקרב לפני לא מעט שנים בהונג קונג, וכיום הוא איש עסקים המתגורר בארץ. לפני כשנתיים וחיצי זכיתי לחתן אותו, והקשר בינינו נמשך עד היום. דחיתי את השיחה שוב ושוב אך הוא לא הרפה ובלית ברירה עניתי.

האיש שמעבר לקו הצליח בקשי לדבר: 'כבוד הרב, הוא אמר לי בקול חנוק מבכי, גלו אצל אשתי את המחלה הקשה בשלבים מתקדמים מאד. הרופאים אומרים שיש לה ארבעים וחמשה ימים לחיות. מה עושים??'

השתתפתי מעמק לבי בצער, אולם לא יכלתי להאריך בשיחה. משמים שמו את המלים הנכונות בפי ואמרתי לו: 'לפני הכל, בשבת הקרובה לך לבית הכנסת עם בתך התינוקת, תדפק על הבימה ותאמר למתפללים: 'אם רצונכם שהילדה הזו לא תגדל כיתומה, קבלו על עצמכם שלא לדבר בתפלה לזכות אשתי, רבקה אסתר בת נעמי! ובעזרת ה', כשאחזר לארץ נטפס יחד עצה מה לעשות.'

מיד לאחר מכן נכנסתי לפגישה. כפי הנראה בעקבות השיחה המדברת פני שדרו צער, והרב וולפסון התענין לפשרו. ספרתי לו בקצרה על השיחה שקבלתי זה עתה. מענין לענין הוא הבין את הקשר שאזכירתי לבנות עם המתקרבים הרבים בפעילותי במזרח הרחוק. הפעילות שבתה את לבו ועל אחר הוא התחייב על סכום עצום לטובת הקמת הפרויקט. היתה זו השגחה פרטית מפלאה שאזכירתי לה כבדרך אגב.

עם שובי לארץ הגיע בעלה של החולה לביתי. שוחחנו ארפות. בסיום השיחה, בהחלטה משתפת הדפסנו מידית חמשת אלפים שטרי קבלה שלא לדבר בשעת התפלה, והתחלנו יחד במסע החתמה. הבעל המסור לקח את הענין במלוא הרצינות; מאותו יום הוא עזב את עסקיו והקדיש את כל זמנו להשלמת המטרה.

מדי יום הוא הלך מבית כנסת לבית כנסת. מבלי להתבייש הוא ספר למתפללים שנותרו לאשתו כך וכך ימים לחיות, חלק להם את השטרות ובקש מהם לחתם. בין היתר הוא נכנס למרן ראש הישיבה הגרי"ג אידלשטיין

את הספור המרטיט שלפניכם ספר לנו בעל המעשה, הרה"ג ר' מאיר אזור, רב הקהלה היהודית בהונג קונג, אשר החליט לפרסמו לאחר תגובות נלהבות שקבל על הספור שהתפרסם מעל במה זו לפני כמה חודשים על הישועה הנסית לה זכה בנו, בכח הרבים שקבלו לזכותו שלא לדבר בשעת התפלה.

הספור שלפניכם קשור אף הוא לנושא השתיקה בשעת התפלה שאת סוד כחה גלה בעקבות ישועתו של בנו.

"היה זה לפני כשנתיים וחצי. הגעתי לגני יורק

רבנו הגדול, הלא אתה הבטחת שמי שמקבל על עצמו שלא לדבר בתפלה יזכה לשמירה מכל נגע ומחלה. והנה יש אשה בארץ הקדש ושמה רבקה אסתר בת נעמי, שחמשת אלפים יהודים חתמו לרפואתה שלא לדבר בתפלה. אנא תפעל בשמים שהיא תתרפא!'

מקום מנוחתו של בעל 'התוספות יום טוב'

לסבב הרצאות שהתבקשתי למסור מטעם ארגון 'ערכים'. בסיום אחת מההרצאות שתפתי את הנוכחים בפרויקט קרוב חדש ומיוחד שתכננתי להקים במזרח הרחוק לרבות התרמילאים היהודים הנקלעים לארצות אלו.

למחרת בבקר התקשר אלי אחד ממשתתפי ההרצאה, איש עסקים שהכרתי בעקבות בקוריו התוכפים בהונג קונג, והפתיע אותי כשאמר: 'קבעתי לך פגישה עם נגיד הקרוב רבי אהרן וולפסון שיחיה. נא התייצב היום במשרדו במנהטן בשעה ארבע בדיוק.'

לא ידעתי את נפשי משמחה. שמעתי רבות על יהודי יקר זה שמשמיע הון עתק בעולם הקרוב. הייתי מוכן לנסע במיחד מהארץ

בְּרַכַּת 'סְפִירַת הָעֵמֶר'

גִּסְח הַבְּרָכָה

בְּגִסְח בְּרָכוֹת הַמְצוּוֹת מְצָאנוּ שְׁתֵּי גִסְחָאוֹת. יֵשׁ מְצוּוֹת שְׂמִיכָרִים עֲלֵיהֶן בְּלִשׁוֹן "עַל..." וְיֵשׁ שְׂמִיכָרִים עֲלֵיהֶן בְּלִשׁוֹן "ל...". הַרְמַב"ן (פְּסָחִים ז א) בָּאֵר שְׂמִצּוֹת שְׂאֵדָם חַיֵּב לְקִיְּמוֹ בְּעֶצְמוֹ וְאִינוּ יְכוּלִּים לְקִיְּמוֹ עַל יְדֵי שְׂלִיחַ, כְּמוֹ מְצוּוֹת צִיצִית וּתְפִילִין, מְבָרְכִים עֲלֵיהֶן בְּלִשׁוֹן "ל...", וְאֵלוֹ מְצוּוֹת שִׁיכּוּל לְקִיְּמוֹ עַל יְדֵי שְׂלִיחַ כְּמוֹ מְצוּוֹת מִלָּה וּשְׂחִיטָה - מְבָרְכִים עֲלֵיהֶן בְּלִשׁוֹן "עַל".

בִּיחַס לְמְצוּהָ זֶה נִחְלָקוּ הַפּוֹסְקִים הָאֵם יוֹצֵאִים יְדֵי חוֹבֵה עַל יְדֵי שְׂמִיעַת הַסְּפִירָה מֵאֲדָם אַחֵר מִדִּין "שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֵה" אוֹ שְׂחִיב כָּל אֲדָם לְסַפֵּר בְּעֶצְמוֹ (רָאֵה 'מִשְׁנֵה בְּרוּרָה' תַּפְס ה' וּבְאִוֵּר הַלֶּכֶה' שָׁם). לְכַאוּרָה, לְדַעַת הַסּוֹבְרִים שְׂאֵי אִפְשָׁר לְקַיֵּם מְצוּהָ זֶה עַל יְדֵי אַחֵר, מְדוּעַ מְבָרְכִים עֲלֵיהֶן בְּלִשׁוֹן "עַל" - "וְצוּנוֹ עַל סְפִירַת הָעֵמֶר"?

הַרְא"שׁ (פְּסָחִים א י) פָּרַשׁ שֶׁהוֹאִיל וְהַמְנַהֵג הוּא שְׂשִׁלִּיחַ הַצְּבוּר מְבָרֵךְ בְּרָכָה זֶה בְּקוֹל, וּמוֹצִיא בָּהּ יְדֵי חוֹבֵה אֶת אֵלוֹ שְׂאִינָם בְּקִיאִים בָּהּ, לְכֵן הַחֲשִׁיבוּ מְצוּהָ זֶה כְּמְצוּהָ שִׁיכּוּלָה לְהִתְקַיֵּם עַל יְדֵי אַחֵרִים וְתִקְוָה לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶן בְּ"עַל".

עוֹד פָּרַשׁ הַמְאִיר"י (שָׁם): בְּזִמְנוֹ הָזֶה שְׂאִין מְקַרְבִּים אֶת הָעֵמֶר, מְצוּוֹת הַסְּפִירָה אֵינָה חוֹבֵה מִן הַתּוֹרָה אֲלָא מִתְקַנַּת חֲכָמִים - זְכָר לְמַקְדָּשׁ. וְכִיּוֹן שֶׁעֵשָׂר קִיּוּם הַמְצוּהָ הִיָּה בְּזִמְנוֹ הַבַּיִת, נִחְשְׁבֶת הִיא בְּזִמְנוֹ הָזֶה כְּמְצוּהָ שְׂאִין חוֹבֵה לְקִיְּמָה, וּלְפִיכָךָ מְבָרְכִים עֲלֵיהֶן בְּ"עַל"...

בְּרָכָה בְּכָל יוֹם

נִחְלָקוּ רַאשׁוֹנִים הָאֵם הַסְּפִירָה בְּכָל יוֹם הִיא מְצוּהָ בְּפָנֵי עֲצָמָה. יֵשׁ הַסּוֹבְרִים שֶׁסְּפִירַת כָּל הַיָּמִים הִיא מְצוּהָ אַחַת, וּבְסְפִירַת כָּל יוֹם מְקַיֵּם הָאֲדָם חֵלֶק מִן הַמְצוּהָ עַד לְהַשְׁלֵמְתָהּ בַּיּוֹם הָאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה (סְפָר הַחֲנוּךְ שָׁם; שׁו"ת מִהַרְלַב"ח סב). וְאוּלָּם יֵשׁ הַחוֹלְקִים וְסוֹבְרִים שֶׁסְּפִירַת כָּל יוֹם הִיא מְצוּהָ בְּפָנֵי עֲצָמָה (רַאשׁוֹ פְּסָחִים י מא; 'שְׂבוּלֵי הַלֶּקֶט' רלד).

גַּם לְדַעַת הַסּוֹבְרִים שֶׁבְּסְפִירַת כָּל יוֹם אֵין מְקַיְּמִים אֲלָא חֵלֶק מִהַמְצוּהָ, תִּקְוָה חֲכָמִים לְבָרֵךְ בְּכָל יוֹם מִיְּמֵי הַסְּפִירָה, שֶׁכֵּן הַבְּרָכָה אֵינָה תְלוּיָהּ בְּהַשְׁלֵמַת הַמְצוּהָ, אֲלָא יֵשׁ לְבָרֵךְ עַל כָּל חֵלֶק מִחֲלָקֵי מְצוּהָ זֶה. זֹאת מְשׁוּם שֶׁחֲלָקָה הַתּוֹרָה אֶת קִיּוּמָהּ שֶׁל מְצוּהָ זֶה לְאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יָמִים, וְאֵין הָאֲדָם יְכוּלִּים לְקַיֵּם אֶת כְּלָהּ כְּאַחַת (שׁו"ת 'בְּצֵל הַחֲקֵמָה' ח"ה או"ח ס"ח מה).

הַמְצוּהָ וְהַבְּרָכָה

צוּתָה הַתּוֹרָה לְסַפֵּר אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יָמִים, הַחֹל מֵהַיּוֹם הַשְּׁנִי שֶׁל חַג הַפֶּסַח - ט"ז בְּנִסָּן. הַתּוֹרָה מִיַּחְסַת סְפִירָה זֶה לְקַרְבֵּן הָעֵמֶר הַקָּרֵב בְּט"ז בְּנִסָּן, כְּפִתּוּב (וַיִּקְרָא כג טו): "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הַבִּיאֲכֶם אֶת עֵמֶר הַתְּנוּפָה שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימַת תִּהְיֶינָה", וְלָכֵן בְּגִסְח הַסְּפִירָה אָנוּ מְזַפְּרִים אֶת מִנְיַן הַיָּמִים בִּיחַס לְהַקְרַבַת הָעֵמֶר (רָאֵה 'סְפָר הַחֲנוּךְ' מְצוּהָ שו). אִף גִּסְח הַבְּרָכָה שֶׁתִּקְוָה חֲכָמִים לְמְצוּהָ זֶה הוּא: "אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמְצוּוֹתָיו וְצוּנוֹ עַל סְפִירַת הָעֵמֶר" (רַמְב"ם תְּמִידִין וּמוֹסְפִין ז כה).

בְּזִמְנוֹ הָזֶה שְׂאִין מְקַרְבִּים אֶת קְרַבֵּן הָעֵמֶר, נִחְלָקוּ רַאשׁוֹנִים הָאֵם נוֹהֲגִת מְצוּהָ זֶה מִדִּין תּוֹרָה אוֹ שְׂאִינָה נוֹהֲגִת אֲלָא מִתְקַנַּת חֲכָמִים (רָאֵה 'בְּאִוֵּר הַלֶּכֶה' תַּפְס א). וּמְכַל מְקוּם, גַּם לְדַעַת הַסּוֹבְרִים שֶׁמְצוּוֹת הַסְּפִירָה בְּזִמְנוֹ הָזֶה הִיא מְדַרְבְּנוֹ, יֵשׁ לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶן כְּפִי שְׂמִיכָרִים עַל שְׂאֵר מְצוּוֹת דְּרַבְּנָן כְּנִרַח הַנֶּחֱכָה וּמְקַרָּא מְגַלָּה (שׁו"ת הַרְשֵׁב"א ח"ג ס"י רפד).

מִשְׁמַעוֹת הַבְּנוּי 'סְפִירַת הָעֵמֶר'

כְּאִמּוֹר גִּסְח הַבְּרָכָה עַל מְצוּהָ זֶה הוּא: "אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמְצוּוֹתָיו וְצוּנוֹ עַל סְפִירַת הָעֵמֶר". הַמְלִים "סְפִירַת הָעֵמֶר" אֵינָן מִתְפָּרְשׁוֹת כְּפִשׁוּטוֹן שֶׁהֵלָא אֵין סוֹפְרִים אֶת קְרַבֵּן הָעֵמֶר, וּפְרוּשָׁן הוּא: סְפִירַת הַיָּמִים מִיּוֹם הַבָּאֵת קְרַבֵּן הָעֵמֶר וְאִלָּף. חֲכָמִים נִקְטְוּ לִשׁוֹן זֶה, לְפִי שֶׁהַזְכָּרַת הַמְצוּהָ בְּצוּרָה בְּרוּרָה בְּגִסְח הַבְּרָכָה הִיָּה מְצַרֶּךְ אַרְיכוֹת לִשׁוֹן (מְאִיר"י פְּסָחִים קכא ב).

יֵשׁ הַסּוֹבְרִים שֶׁיֵּשׁ לְצַרֵּף אֶת הַסְּפִירָה לְבְּרָכָה עֲצָמָה, וְלוֹמְרֵי כֵּן: "וְצוּנוֹ עַל סְפִירַת הָעֵמֶר שֶׁהַיּוֹם... לְעֵמֶר" (רוֹקַח ס"י רצד; מְרַדְכֵי מְגַלָּה ב תתג). לְשִׁיטַתָּם אָכּוּ מִתְפָּרְשֶׁת הַמְצוּהָ בְּגוּף הַבְּרָכָה). וְאוּלָּם לְהַלְכָה כְּתַב הַמְּגוֹן אַבְרָהָם' (תַּפְס ה) שְׂאִין לְעִשׂוֹת כֵּן, אֲלָא עִם סִיּוּם הַבְּרָכָה, יֵשׁ לְקַיֵּם אֶת מְצוּוֹת הַסְּפִירָה בְּאִמְרִית: 'הַיּוֹם... לְעֵמֶר'.

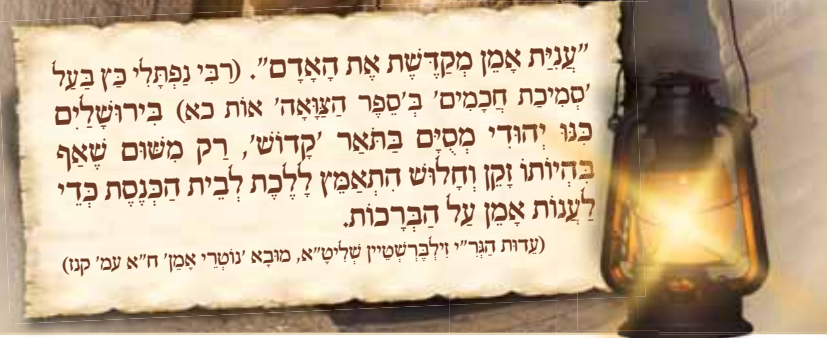
מְקַדִּימִים עֶשְׂרֵי דְקוֹת לְתַפְלָה, עוֹנִים אָמֵן אַחֵר בְּרָכוֹת הַשְּׁחֵר וּנְגִשִׁים לְתַפְלָה בְּתוֹסַפַּת קִדְשָׁה.

אִם נִשְׁאָכֶם לְבַכֵּם לְהַקְדִּים וְלִבּוֹא עֶשְׂרֵי דְקוֹת לְפָנֵי תַחֲלַת הַתַּפְלָה כְּדִי לְהַשְׁלִים אֶת בְּרָכוֹת הַמַּתְפַּלְלִים בְּעִנִּיַת אָמֵן אַחֵר בְּרָכוֹת הַשְּׁחֵר, נִא הַרְשָׁמוּ בְּטֵלְפוֹן: 03-91-71-91 בְּיָמֵים א'-ה', בֵּין הַשָּׁעוֹת 20:00-22:00.

בֵּין הַנְּרֻשְׁמִים תַּעֲרֹךְ הַנְּגִלָה עַל **6 מְלֻגוֹת בְּסָךְ \$500 כָּל אַחַת.** הַזְּדֵעָה תַּעֲבֹר לְזוֹכִיךָ, וְשׁוֹמוֹתֵיהֶם יִפְרָסְמוּ בְּקוּ הַטֵּלְפוֹן.

הַנְּגִלָה תִּתְקַיֵּם אִיָּהּ בַּיּוֹם שֶׁנִּי ב' בְּאִוֵּר תַּשְׁפ"ב. הַהֲרַשְׁמָה לְהַנְּגִלָה הִיא עַד יוֹם לְפָנֵי הַהַנְּגִלָה. פְּרִיטִים עַל הַהַנְּגִלָה שֶׁתִּתְקַיֵּם לְמַשְׁתַּתְפִּי הַמִּיזֵם בְּחֹדֶשׁ הַבָּא יִתְפָּרְסְמוּ אִיָּהּ בְּגִלְיוֹן הַבָּא.

"וְהַתְּקַדְּשֶׁתֶם" וְהַיּוֹתֶם קִדְּשִׁים

אמן מפי פמליה של מעלה

בתקופה שרבי יעקב יצחק מלנצהווי, מי שגודע לימים פ'חזקה מלובלין, למד בישיבתו של הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג, היה הוא אומר מדי בקר את ברכות השחר בפני רבו, ורבו היה עונה אחריו אמן. כאשר נשאל הרבי ר' שמעלקא מפי תלמידיו מפני מה דוקא רבי יעקב יצחק זכה שהוא יענה אמן אחר ברכותיו, השיב: "על הברכות שלו עונים אמן כל הפמליה של מעלה!" (שמו הטוב [פיוטרקוב תרס"ה] ח"ב אות כה). בשבתו על כס הנהגה היה ה'חזקה' מקפיד לפני אמירת ברכות השחר לקרא לילד שיענה אמן אחר ברכותיו (שמועות טובות [בילגורי תרפ"ז] שיחות וספורים).

שתרגילנו בענית אמן

כשתאר רבי אליהו דוד רבינוביץ תאומים, האדר"ת, את זהירותו וזריזותו בקיום מצות ענית אמן, צין במיוחד את הקפדתו על ענית אמן אחר ברכות השחר, ואלו דבריו: "מאד מאד הייתי נזהר בענית אמן עוד מילדותי, ואני אוהב ורץ בחבה יתרה למצוה זו. עד שכמעט כטבע הוא לי, שהרגלתי בכל יום לשמע ברכות השחר מכמה אנשים. וממני ילמדו כל הרואה אותי לעשות כן לחבב ענית אמן, אשר בתחלה היו מזלזלים בהם, ולא החשיבו את המצוה הזאת לכולם, ומי זוטר מה שהפליגו חז"ל בשבחה? ובדרך קל כזה יוכל כל אחד לקנות לו עולם הבא, לקים מצוות למאות, בכל יום בנקל ובלי לאות" (נפש דוד אות לד).

ברכות השחר בחברותא מבטלת מזיקים

כאשר מתקבצים עובדי אלילים לבית תפלתם, נבראים מזיקים רבים, ובשעה שישראל מקפידים לברך ברכות השחר ולענות אמן אחריהן מתבטלים הרבה מהם (זכרון טוב מאמר סיום בטוב אות יב).

למערכת עלון 'וכל מאמינים'

הבאתם בעבר את דברי המפרשים כי אמן משולה לחתימה. כשם שהחתימה על השטר היא המקימת את הנכתב בו, כך האמן מקימת את הברכה. ונראה היה לי לדמות את ענית אמן למלאכת מכה בפטיש:

מלאכת מכה בפטיש, שהיא הכאה קלה המסיימת את מלאכת הכלי, אינה מגדרת כ'מלאכה' מצד עצמה אלא כאשר על ידיה נגמרת עשיית כלי. ואף האמן, אין לה משמעות מצד עצמה, אלא כאשר היא באה לאמת ברכה או בקשה. ענית אמן על ברכה היא המכה בפטיש שבאמצעותה נשלמת הברכה, וכפי שמכת פטיש קלה מקבלת חשיבות כאשר היא גומרת את הכלי, כך האמן, למרות שהיא מלה קטנה, יש לה חשיבות בפני עצמה כאשר היא גומרת את הברכה.

בד בבד עלינו לזכר כי ענית אמן היא גם הפטיש המכה על שערי גן עדן ופותרת בעבורנו שערי ברכות ושועות כהבטחת חכמים.

בברכה שלמה, מ.ר. ליקווד, ניו ג'רזי.

נתן לשלח מכתבים לפקס שמספרו 08-9746102 או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

צדיק באמונתו

אמן וברכות במשנת בעל ההלוא

הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג א' באיר תקל"ח

ציון קדשו של הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זצ"ל

רבי שמואל שמעלקא הלוי הורוויץ נולד בשנת תפ"ו בצ'ורטקוב לאביו רבי צבי הירש שנתמנה באותה שנה לרבה של העיר. בילדותו למד תורה מפי אביו, ועסק בתורה וימים וליילה יחד עם אחיו רבי פינחס בעל ה'הפלאה'. בהמשך נסע יחד עם אחיו להסתופף בצלו של המגיד מסזריטש, והם נמנו על גדולי תלמידיו.

בצעירותו נבחר לשמש כרב העיר ריטשוואל שבפולין, שבה אף הקים ישיבה גדולה שאליה נהרו מפלגי תורה. לאחר כעשר שנים קבל על עצמו את רבנות שינובה, ובשנת תקל"ג עבר לכהן כרב העיר ניקלשבורג היא העיר 'מיקולוב' [צ'כיה כיום]. בניקלשבורג בסס רבנו את ישיבתו הנודעת שבה צמחו רבים מגדולי ומאורי התורה והחסידות.

בא' באיר תקל"ח עלתה נשמתו במיתת נשיקה בעודו יושב על כסאו, והוא בן חמשים ושנים שנה. נקבר למחרת בעירו ניקלשבורג. דברי תורתו נדפסו בספריו 'אמרי שמואל', 'דברי שמואל' ועוד.

אמן לכל ברכה

סמוך לפטירתו העיד רבנו על עצמו שהקפיד כל ימיו לברך כל ברכה, רק כאשר יש מי שעונה אחריה אמן. והסביר כי המלאכה שנוצר מאמירת ברכה, ישלם רק בענית אמן אחר הברכה (אהל יצחק עמ' 70).

אמן וברכה בהנהגות היום

סדר הנהגות היום, שהשאיר אחריו רבנו, נדפס במהדורות רבות. בהנהגות אלו יש התייחסות נרחבת לעניגי עבודת הלב. להלן שלוש מהנהגות שכתב:

א. "תפלל מתוך הסדור ובמקום קדוש ובמנין דוקא" (אית ט).

ב. "יאמר אמן על כל ברכה ששומע, אפלו מקטן" (אית ו).

ג. "יברך ברכות הנהנין בכונה על כל דבר כדי שלא יהנה מן העולם הזה בלא ברכה, רק שיתן לה' חלקו בברכתו בכונה קדם הנאותו מן העולם הזה, וכן ברכה אחרונה בכונה על כל דבר" (אית ט).